

Mnenje Odbora regij – Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2007–2008 – Države kandidatke

(2008/C 172/09)

ODBOR REGIJ

- poudarja dejstvo, da mora Evropska unija nadaljevati politiko odprtih vrat glede širitve, da bo imela osnovo za spodbujanje demokratičnih reform in gospodarskega razvoja tudi zunaj sedanjih meja EU;
- poudarja, da je izpolnjevanje političnih kopenhavenskih meril in zahtev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa osnovni pogoj, ki se zahteva od držav članic, s posebnim poudarkom na načelu lastnih zaslug, ki je imelo osrednje mesto tudi pri prejšnjih širitvah;
- opozarja, da se nikakor ne sme prekiniti evropske dinamike Turčije in da mora Evropska unija držati obljube, ki jih je dala, ko je sklenila začeti pogajanja. Vendar soglaša s Komisijo, da gre pri pogajanjih s Turčijo za proces, katerega izida ni mogoče napovedati;
- pozdravlja precejšen napredek, ki ga je dosegla Hrvaška pri izpolnjevanju kopenhavenskih političnih meril, ekonomskih meril ter pri izvajanju pravnega reda Skupnosti in stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma;
- meni, da je Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija precej napredovala na področju izpolnjevanja političnih kopenhavenskih meril ter ekonomskih meril in opozarja na napredek, ki ga je dosegla konec leta 2007; zato poziva Svet, naj sprejme odločitev o začetku pogajanj z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo.

Poročevalec: Alin Adrian NICA (RO/ALDE), župan občine Dudeștii Noi, Romunija

Referenčni dokument

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2007–2008 – države kandidatke

COM(2007) 663 konč.

Politična priporočila

Splošna priporočila

ODBOR REGIJ

1. ponavlja svoje prepričanje, da je širitev Evropske unije eno od najučinkovitejših sredstev za politični vpliv. Ta proces je pomemben korak naprej pri zagotavljanju miru in stabilnosti na celini in daje državljanom držav kandidatk dodatno možnost izkoristiti ne samo blaginjo, ki jo ustvarja skupni gospodarski prostor, temveč tudi skupne vrednote EU, predvsem pa svobodo, demokracijo in solidarnost;
2. poudarja dejstvo, da mora Evropska unija nadaljevati politiko odprtih vrat glede širitve, da bo imela osnovo za spodbujanje demokratičnih reform in gospodarskega razvoja tudi zunaj sedanjih meja EU;
3. poudarja, da je izpolnjevanje političnih kopenhavenskih meril in zahtev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa osnovni pogoj, ki se zahteva od držav članic, s posebnim poudarkom na načelu lastnih zaslug, ki je imelo osrednje mesto tudi pri prejšnjih širitvah;
4. opozarja, da je uspešna integracija odvisna predvsem od načina, kako se država kandidatka pripravlja na pristop, od trdnosti reform in njihovega doslednega izvajanja;
5. poudarja, da sta spremljanje napredka in prilagodljivost zakonodaje jamstvi za uspešno integracijo;
6. usmerja pozornost na dejstvo, da morajo imeti lokalne in regionalne oblasti aktivno vlogo v procesu integracije, saj gre za strukturni in demokratični proces, ki ne more potekati le na osrednji ravni, ne da bi pri tem aktivno sodelovale vse ravni oblasti in ne da bi popolnoma upoštevali načeli subsidiarnosti in bližine;
7. meni, da je nujno potrebno posvetovanje z združenji lokalnih in regionalnih uprav, kadar osrednja uprava predlaga zakonodajne ukrepe na področju, ki je v pristojnosti lokalnih oziroma regionalnih oblasti;
8. poudarja, da je trajnostni razvoj države v veliki meri odvisen od upoštevanja in praktičnega izvajanja temeljnega načela decentralizacije v vseh oblikah: decentralizacija pri odločanju, v upravi in pri financiranju;
9. meni, da je vojna v devetdesetih letih globoko zaznamovala kolektivno zavest narodov na območju Balkana, zato je sodelovanje bistvenega pomena za lokalne, regionalne in nacio-

nalne akterje v tej regiji, da bi rešili probleme, ki so bili v preteklosti razlog za konflikt;

10. meni, da je treba s pomočjo predpristopnih programov in politik podpirati pobude in prizadevanja za sodelovanje (zlasti Leto medkulturnega dialoga 2008) ter izmenjavo izkušenj in dobrih praks (med drugim najboljših izkušenj pri uporabi načel Evropske listine lokalne samouprave) med lokalnimi in regionalnimi oblastmi držav članic in držav kandidatk. V okviru tega mora OR igrati pomembno vlogo pri spodbujanju izobraževalnih seminarjev za izmenjavo dobrih praks in izkušenj regionalnih in lokalnih oblasti EU. Ta podpora mora temeljiti predvsem na izkušnjah novih držav članic, ki so se EU pridružile leta 2004 in 2007, toliko bolj, ker so nekatere med njimi sosede treh novih držav kandidatk za pridružitve.

Turčija

ODBOR REGIJ

11. poudarja, da je podpora Turčiji skozi ves dolgotrajen in zapleten proces reform, ki ga je začela, v interesu vseh. Temeljno načelo pristopnega procesa je, da je napredovanje pogajanj odvisno od napredka teh reform. Zunanja podpora, ki jo s pomočjo finančnih programov daje EU, je tudi prispevek v tej smeri. Turčija in EU bosta morali v okviru tega procesa pokazati potrpežljivost in vztrajnost;

12. opozarja, da se nikakor ne sme prekiniti evropske dinamike Turčije in da mora Evropska unija držati obljube, ki jih je dala, ko je sklenila začeti pogajanja. Vendar soglaša s Komisijo, da gre pri pogajanjih s Turčijo za proces, katerega izida ni mogoče napovedati, in za proces, ki ga ni mogoče vnaprej določiti. Izpolnjevanje pogojev za pridružitve, ki jih postavlja Unija, mora biti edino merilo, ki ga je treba upoštevati pri odločitvi, ali se Turčija lahko vključi v EU. Poleg tega je pomembno, da Turčija začne spodbujati dobrososedske odnose, v skladu z določbami, predstavljenimi v okviru pogajanj. Zato Odbor od Turčije pričakuje, da bo odpravila vse gospodarske blokade in zapiranje meja ter da se bo v odnosih do sosednjih držav vzdržala groženj ali vojaških operacij;

13. pozdravlja dober potek parlamentarnih volitev in upa, da bo nova vlada pospešila izvajanje potrebnih reform in izpolnila merila za pristop, s tem da bo dosegla pomemben napredek na občutljivih področjih; izraža pa tudi zaskrbljenost zaradi pogoštega posredovanja turških oboroženih sil v političnem procesu in poudarja, da so potrebna dodatna prizadevanja za zagotovitev popolnega in učinkovitega nadzora nad vojsko;

14. pozdravlja nedavne ukrepe za spremembo ustave in meni, da bodo predlagane spremembe, če bodo sprejete, pomemben korak naprej pri izpolnjevanju kopenhavenskih političnih meril; znova opozarja, da je treba člen 301 turškega kazenskega zakonika, po katerem je žaljenje „turškosti“ in Turčije kaznivo dejanje, spremeniti in zagotoviti splošno svobodo mišljenja;

15. poudarja, da morajo lokalne in regionalne oblasti, ki izvajajo večino zakonodaje Skupnosti, imeti osrednjo in odločilno vlogo tako v procesu notranje demokratizacije kot tudi v procesu evropskega povezovanja, in zato priporoča Evropski komisiji, naj pri pogajanjih s turško vlado opozori na vlogo lokalnih in regionalnih oblasti;

16. priporoča revizijo občinske zakonodaje, da se okrepi javna uprava na lokalni ravni in poveča njena učinkovitost;

17. predlaga izvedbo študije, z namenom, da se opredeli več modelov regionalnega razvoja turških lokalnih in regionalnih oblasti na podlagi primerov držav članic Unije, modelov, ki bi omogočili pripravo in izvedbo regionalne strategije in politike, opredelitev prednostnih nalog na področju lokalnega in regionalnega razvoja ter izvajanje programov, ki bi se financirali iz evropskih predpristopnih in strukturnih skladov;

18. poudarja, da je treba ustanoviti skupni posvetovalni odbor, ki bi ga sestavljali predstavniki Odbora regij in predstavniki lokalnih in regionalnih skupnosti Turčije; zato priporoča turški vladi, da zahteva ustanovitev tega odbora, in poziva Evropsko komisijo, naj v okviru pogajanj s Turčijo poudari pomen takšnega organa;

19. poudarja, da mora Turčija nadaljevati konkretna prizadevanja za finančno decentralizacijo lokalne javne uprave, da bo okrepila finančno neodvisnost lokalnih in regionalnih oblasti in zmanjšala njihovo odvisnost od nacionalnega proračuna;

20. vztraja, da mora biti širitev upravnih pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti tesno povezana z dodelitvijo zadostnih finančnih sredstev za izvajanje njihovih novih pristojnosti;

21. opaža, da v Turčiji trenutno poteka reforma v javnem sektorju z namenom povečati učinkovitost in izboljšati upravno zmogljivost javnih institucij, da bi te lahko učinkovito upravljale nacionalna in evropska sredstva;

22. opozarja na stalno diskriminacijo pri dostopu žensk do javnih funkcij na področju uprave in sodstva v Turčiji, in to kljub temu, da je pravni okvir že zdaj delno usklajen z evropsko zakonodajo na tem področju; izpostavlja zlasti diskriminacijo žensk pri dostopu do izobraževanja; številne ženske zaradi verske tradicije nimajo možnosti, da bi po osnovni šoli nadaljevale šolanje;

23. opozarja na diskriminacijo, ki jo doživljajo etnične manjšine v Turčiji, zlasti kurdska;

24. izpostavlja težave, s katerimi se soočajo nemuslimanske verske skupnosti v Turčiji, ker niso pravno priznane. Te skupnosti se soočajo s težavami na področju dobredelnih dejavnosti, pravice do svobode veroizpovedi, izbire svojih vodij in usposabljanja duhovnikov. Poleg tega ugotavlja, da se ponavljajo napadi in atentati na predstavnike in pripadnike nemuslimanskih verskih skupnosti. Država mora zagotoviti, da do tega ne bo prihajalo in uporabiti lastne instrumente za nadzor ekstremističnih frakcij in preprečevanje njihovih subverzivnih dejanj.

Hrvaška

ODBOR REGIJ

25. pozdravlja precejšen napredek, ki ga je dosegla Hrvaška pri izpolnjevanju kopenhavenskih političnih meril, ekonomskih meril ter pri izvajanju pravnega reda Skupnosti in stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma; hrvaški primer – še posebej za sosednje države – kaže, kakšne prednosti lahko prinese trdna gospodarska in politična zasidranost v strukturah in vrednotah Evropske unije; izraža zadovoljstvo, da je bilo v letu 2007 v pristopnih pogajanjih mogoče doseči resničen preboj, in poziva novo hrvaško vlado, naj okrepi prizadevanja, da bi izpolnila tudi pogoje za odprtje poglavij, ki še niso bila obravnavana;

26. pozdravlja ukrepe, ki jih je sprejela Hrvaška za decentralizacijo javne uprave na lokalni ravni, ter jo podpira pri nadaljnjih prizadevanjih na tem področju; meni, da je treba v okviru teh ukrepov opozoriti na načelo subsidiarnosti, da bi sprejemanje odločitev čim bolj približali državljanom;

27. meni, da je treba pri regionalnih pobudah spodbujati in krepiti stalno sodelovanje Hrvaške, ki je dodatno prispevalo k izboljšanju odnosov z njenimi sosedami in poudarja pomen čezmejnega sodelovanja med lokalnimi oblastmi obmejnih hrvaških regij in sosednjih držav – Bosne in Hercegovine, Srbije, Slovenije in Črne gore;

28. pozdravlja polno sodelovanje Hrvaške z Mednarodnim kazenskim sodiščem in vztraja, da je nujno nadaljevati prizadevanja za kaznovanje vojnih zločincev in predvsem izboljšati zaščito priči;

29. izraža zadovoljstvo, da sta se predsednika vlade Hrvaške in Slovenije načeloma neformalno sporazumela, da se odločitev o mejnem sporu prepusti zunanjemu razsodniku; hrvaško in slovensko vlado poziva, naj izkoristita vse možnosti za uresničitev tega sporazuma. Pozdravlja odločitev hrvaškega parlamenta, da Hrvaška ne bo uveljavila zaščitne ekološko-ribolovne cone, dokler ne bo dosežena skupna prijateljska rešitev v duhu EU;

30. je prepričan, da je bil dosežen napredek pri izboljšanju izvajanja ustavnega zakona o narodnih manjšinah in da se izboljšuje položaj romske manjšine na Hrvaškem; kljub temu meni, da je potreben napredek na področju socialne vključenosti beguncev in etničnih manjšin, zlasti romskega prebivalstva, tako da se jim omogoči dostop do javnih storitev in srednjega in visokega šolstva;

31. poudarja pomen uvedbe posebnih ukrepov za zagotovitev dobrega upravljanja, pri čemer je treba posvetiti posebno pozornost boju proti korupciji; v zvezi s tem izrecno izraža zadovoljstvo z razširjenim mandatom Urada za zatiranje korupcije in organiziranega kriminala (USKOK) ter s povečanim številom primerov korupcije, ki jih obravnava hrvaško pravosodje; hrvaško vlado poziva, naj svoja prizadevanja v okviru nacionalnega programa boja proti korupciji 2006–2008 še bolj okrepi;

32. pozdravlja napredek, dosežen pri izgradnji in obnovi stanovanjskih enot in infrastrukture, ter tudi stanovanjski program za reševanje problematike nekdanjih imetnikov stanovanjskih pravic; Odbor s tem v zvezi poziva k nadaljevanju in pospeševanju;

33. pozdravlja nedavni napredek na področju regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov; vendar so potrebni še drugi ukrepi za povečanje učinkovitosti in izboljšanje upravne zmogljivosti javnih organov, z namenom učinkovitega upravljanja evropskih skladov;

34. opaža, da je doseženi napredek na področju reforme lokalne javne uprave še vedno skromen. Neenakomerno izvajanje pravnega okvira na področju javne uprave je vodilo v njeno neučinkovitost.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

ODBOR REGIJ

35. meni, da je Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija precej napredovala na področju izpolnjevanja političnih kopenhavenskih meril ter ekonomskih meril in opozarja na napredek, ki ga je dosegla konec leta 2007; zato poziva Svet, naj sprejme odločitev o začetku pogajanj z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo;

36. pozdravlja dejstvo, da je država uspela izpolniti več določb stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma;

37. ugotavlja, da je izvajanje okvirnega Ohridskega sporazuma sprožilo globoke spremembe v družbi Nekdanje jugoslo-

vanske republike Makedonije, ki zdaj v celoti priznava svoj večetni in večkulturni značaj, ki poleg tega predstavlja bistveni vidik političnih meril za pristop k Evropski uniji; ponovno poudarja, da je izredno pomembno v celoti upoštevati Badinterjevo načelo in da se morajo vse strani vzajemno spoštovati ter sodelovati v okviru demokratičnih institucij, ki jih je država vzpostavila z veliko truda. Vendar obžaluje, da vključevanje etničnih manjšin ostaja omejeno;

38. poziva Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, naj se zgleduje po evropski izkušnji na področju javne uprave in šolstva, ki upošteva etnično in jezikovno raznolikost; poziva k sklenitvi sporazumov, ki bodo pod pravičnimi in usklajenimi pogoji omogočili soobstoj dveh največjih etničnih skupnosti z različnimi manjšinami; v zvezi s tem priporoča učinkovito uporabo ustavnih določb za zagotavljanje pravične zastopanosti manjšinskih skupnosti v javni upravi;

39. obžaluje, da je korupcija še vedno zelo razširjen pojav, kar še naprej predstavlja resen problem. Zato OR priporoča javnim oblastem, da sprejmejo ukrepe za izkoreninjenje tega problema;

40. ceni prizadevanja za decentralizacijo javne uprave na lokalni ravni in pripravljenost za izboljšanje njene učinkovitosti z združitvijo več občin iz gospodarskih in razvojnih razlogov; poudarja tudi, da je treba pospešiti proces finančne decentralizacije, da se utrdi moč lokalnih in regionalnih oblasti;

41. obžaluje, da ni bil dosežen napredek glede vprašanja imena; izraža zadovoljstvo, da so se ponovno začela pogajanja pod vodstvom posebnega odposlanca OZN Matthewa Nimetza, in poziva NJRM, naj pospeši prizadevanja za reševanje vprašanja njenega imena v okviru resolucij varnostnega sveta OZN št. 817/93 in 845/93 ter s tem spodbudi vzpostavitev dobrososedskih odnosov in razvoj regionalnega sodelovanja;

42. pozdravlja prizadevanja za zagotovitev dostopa državljanov do informacij javnega značaja z namenom, da se izboljša preglednost uprave, vendar opozarja, da slednja ni pripravljena ali pa ni naklonjena omogočanju tega dostopa;

43. pozdravlja sklep predsedstva OR z dne 4. marca 2008 o ustanovitvi skupnega posvetovalnega odbora OR-Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija na podlagi uradne zahteve vlade Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije; poziva k vsem potrebnim upravnim korakom, da bo prva seja tega odbora lahko že v prvi polovici leta 2008.

V Bruslju, 9. aprila 2008

Predsednik
Odbora regij
Luc VAN DEN BRANDE